

МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКЛАДАННЯ ФІЗІОЛОГІЇ СТУДЕНТАМ МЕДИЧНИХ ВУЗІВ

ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет»

(м. Івано-Франківськ)

voronich@meta.ua

Вступ. Фізіологія є теоретичною базою в медичній освіті, тому відповідно інтегрована у навчальний процес студентів-медиків усіх факультетів згідно вимог кредитно-модульної системи [1,5]. Головним завданням цієї фундаментальної науки є створення умов для оволодіння значним обсягом теоретичних знань, їх використання в подальшому навчанні, формуванні наукового світогляду та практичній діяльності. З метою оптимізації навчального процесу адаптуються теоретично обґрунтовані положення сучасного педагогічного досвіду та інноваційні методи в організації навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Основна частина. Ключовими позиціями, визначеними у рамках Болонського процесу, є присутність зворотного зв'язку зі студентом на всіх етапах навчального процесу та індивідуалізація навчання на практичних заняттях, лекціях і при виконанні самостійної роботи. На першому етапі необхідно розставити акценти та визначити основні проблемні завдання при вивченні предмету. Усвідомлене і спільне з викладачем навчання зорієнтоване на оволодіння студентами знаннями та вміннями, які здобуті в ході активної пізнавальної діяльності, логічним мисленням та вмінням вирішувати нестандартні практичні завдання. Дуже важливим мотиваційним аспектом є актуалізація для кожного студента потреби у вивченні предмету та одержання особистого результату. Реалізувати на практичних заняттях поставлені цілі можна шляхом пропозиції нестандартних завдань, які були б цікаві групі своєю незвичайністю, наприклад, з прихованою складністю або виступом у незвичній ролі – викладача, лікаря чи пацієнта. Такі способи розгляду тематичного матеріалу провокують дослідницький інтерес, стають поштовхом для освоєння надпрограмних знань і розвитку власного інтелекту студента [3]. Можливість студента доповісти одне із запитань тематичного матеріалу із використанням презентації, наприклад, про методи дослідження фізіологічної системи, також значно посилюють потребу в розширенні знань і поповненні новим, додатковим матеріалом на наступних етапах навчання.

Загальновідомий вплив проблемного навчання на активізацію розумової діяльності студентів та формування нестандартних підходів до вирішення практичних завдань [4]. Він забезпечується створенням у процесі навчання спеціальних ситуаційних ускладнень, які стають джерелом додаткового інтелектуального стимулу, що є необхідною умовою розвитку

мислення студентів, а також важливим мотиваційним та емоційним засобом в процесі навчання. В технології проблемного навчання основна увага приділяється формуванню критичного мислення у студентів, що особливо важливо для майбутніх спеціалістів-медиків. Виконання дослідів і лабораторних обстежень, які ілюструють певні фізіологічні функції, є доступним способом залучення студентів до розв'язання практично-орієнтованих завдань. Експериментальна частина заняття проводиться з метою засвоєння теоретичного курсу з фізіології та формування практичних навиків майбутнього лікаря. Отримані результати студенти зафіксують у вигляді результатів у протокольних зошитах. Аналіз кількісних і якісних змін фізіологічних функцій, теоретичне пояснення явищ, фактів та можливої невідповідності між ними роблять письмово у формі протокольних висновків. Кращому засвоєнню матеріалу сприяють демонстраційні експерименти, досліді, використання таблиць, схем, малюнків, технічних засобів навчання, показ навчальних фільмів. Це сприяє можливості формування цілісного уявлення про фізіологічні показники життєдіяльності та їх відхилення.

Важливим тактичним прийомом форми навчання є лекція, основна мета якої представити суть проблеми, дати методичну направленість, окреслити шляхи її вирішення [2]. Одним із показників ефективності лекції є відсоток конспектування. Дієвість лекції підвищується, якщо залучити форми підсилення у вигляді звернення, запитання, бесіди, мета яких привернути увагу, зацікавити й активізувати аудиторію, підвищити враження від лекції. Використавши принцип резонуючого ефекту використаних засобів індивідуалізується сам процес сприйняття матеріалу. Лекційна форма при цьому набуває властивостей, які стають засобом її закріплення у свідомості та забезпечує можливість повернення до неї. З цієї метою існує необхідність підключення відповідних методичних форм, що забезпечують більшу запам'ятовуваність, зокрема евристичних методів, що активізують розумові процеси слухачів при напрямній ролі лектора. Під час лекції пропонуються напрямки самостійного оволодіння знаннями та інформаційного пошуку, що значно активізує розумові процеси слухачів.

Важливим моментом навчального процесу є проведення змістового та підсумкового модульного контролю як активної форми роботи зі студентами. З цією метою використовується система завдань,

представлена у вигляді тестів, теоретичних запитань та ситуаційних задач, що передбачає безпосередній і всесторонній аналіз матеріалу. Студент повинен проявити вміння застосовувати знання з усіх розділів фізіології для пояснення механізмів інтегративної діяльності організму, нервової та гуморальної регуляції фізіологічних функцій і систем. Контроль передбачає також аналіз регульованих параметрів та пристосувань реакцій організму для забезпечення гомеостазу в різних умовах існування. Розв'язування ситуаційних задач студент повинен завершити висновком про стан фізіологічних функцій організму, його систем та органів на підставі представлених критеріїв. Важливе значення має також вміння вибрати необхідні методи дослідження функцій організму в

умовах змодельованої ситуації та обґрунтувати одержані результати. Оцінка за заняття повинна об'єктивно відображати результати усіх форм контролю знань з дисципліни.

Висновки. Знання з фізіології є базовими для студентів медичних вузів, що підтверджується тісним взаємозв'язком між теоретичними та клінічними дисциплінами. Зважаючи на те, що фізіологія є прикладною наукою, вона повинна бути адаптованою до вимог кредитно-трансферної системи навчання у медичних вузах. З метою підвищення результативності вивчення предмету навчальний процес необхідно удосконалювати інноваційними методиками та педагогічними прийомами, актуальними мотиваціями і конкретизацією практичного значення матеріалу для студентів у їхній майбутній професійній діяльності.

Література

1. Грещук М. І. Формування пізнавальної активності студентів відповідно до вимог кредитно-модульної системи навчання / М. І. Грещук, І. В. Стовбан, Т. В. Князевич-Чорна [та ін.] // Світ медицини та біології. – 2011. – №4. – С. 154–155.
2. Дубініна В. Г. Сучасний погляд на значення лекцій в навчальному процесі / В. Г. Дубініна, О. В. Кузнецова // Медична освіта. – 2014. – №3. – С. 43–45.
3. Куровська В. О. Напрямки удосконалення викладання фізіології / В. О. Куровська // Медична освіта. – 2013. – №1. – С. 46–48.
4. Мороз В. М. Результати впровадження нових технологій навчання за кредитно-модульною системою у Вінницькому медичному університеті / В. М. Мороз, Т. Л. Полєся, Ю. Й. Гумінський // Медична освіта. – 2011. – №2. – С. 83–85.
5. Родинський О. Г. Досвід впровадження кредитно-модульної систем при викладанні фізіології / О. Г. Родинський, О. М. Демченко, О. В. Мозгунов [та ін.] // Медична освіта. – 2011. – №3. – С. 125–128.

УДК 371.3+612+378.68+147

МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКЛАДАННЯ ФІЗИОЛОГІЇ СТУДЕНТАМ МЕДИЧНИХ ВУЗІВ

Тучак О. І.

Резюме. У статті висвітлено методи підвищення ефективності викладання фізіології, шляхи оптимізації навчального процесу з метою вдосконалення мотиваційних аспектів для оволодіння значним обсягом теоретичних знань та формування наукового світогляду студентів медичних вузів. З метою підвищення результативності вивчення предмету навчальний процес необхідно удосконалювати інноваційними методиками та педагогічними прийомами, актуальними мотиваціями і конкретизацією практичного значення матеріалу для студентів у їхній майбутній професійній діяльності.

Ключові слова: фізіологія, викладання, педагогічні методи.

УДК 371.3+612+378.68+147

МЕТОДЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРЕПОДАВАНИЯ ФИЗИОЛОГИИ СТУДЕНТАМ МЕДИЦИНСКИХ ВУЗОВ

Тучак О. И.

Резюме. В статье освещены методы повышения эффективности преподавания физиологии, пути оптимизации учебного процесса с целью совершенствования мотивационных аспектов для овладения значительным объемом теоретических знаний и формирования научного мировоззрения студентов медицинских вузов. С целью повышения результативности изучения предмета учебный процесс необходимо совершенствовать инновационными методиками и педагогическими приемами, актуальными мотивациями и конкретизацией практического значения материала для студентов в их будущей профессиональной деятельности.

Ключевые слова: физиология, преподавание, педагогические методы.

UDC 371.3+612+378.68+147

Methods of Effectiveness Increase of Teaching Physiology to the Students of Medical Institutes of Higher Education

Tuchak O. I.

Abstract. The article deals with the questions of methods of effectiveness increase of teaching physiology, of means for optimization of teaching process aiming to improve the motivation aspects for mastering of a considerable volume of theoretical knowledge and formation of a scientific world outlook among the students of the medical institutes of higher education.

Physiology is a theoretical basis in medical education, therefore, it is appropriately integrated into the teaching process of the medical students according to requirements of the credit-unit system. The main objective of this fundamental

science is to provide conditions for mastering of a considerable volume of theoretical knowledge which can be used for further study, for formation of a scientific world outlook and for the practical activity.

The key concepts determined within the scope of Bologna process are existence of feedback with a student on all stages of the educational process, as well as personalization of the study at practical classes, lectures and during the self-tuition. At the first stage, it is necessary to highlight key points and to define the main problem-solving tasks for the subject study. A conscious study jointly with the teacher, oriented to mastering by the students of knowledge and abilities acquired in the course of a dynamic cognitive activity, of logical thinking and skill to complete unconventional practical tasks. Realization of the purposes in view at the practical classes is possible through offering unconventional tasks which would interest the group by their uncommonness, for example, tasks with hidden complicacy or performance in an unusual capacity: as a teacher, a doctor or a patient. The student's ability to report presentationally on one of the questions of thematic material, for example, about the methods of study of the physiological system, also reinforce considerably the need for increase of knowledge and for completion with new, additional material on the next stages of development and study.

Well-known is influence of the problem-solving teaching on activation of the mental activity of the students and on formation of unconventional approaches to practical problem solving. This is ensured by simulation of special situational complications within the teaching process which become the source of an additional intellectual impetus being an indispensable condition for development of students' thinking as well as an important motivational and emotional factor in the educational process. Execution of tests and laboratory examinations illustrating certain physiological functions is an accessible method to involve the students into solving the practice-oriented tasks illustrating certain physiological functions. An analysis of quantitative and qualitative alterations of the physiological functions, a theoretical explanation of phenomena, facts and of an eventual disparity between them are made in the form of record conclusions.

An important tactical option of the teaching form is the lecture whose main purpose is to present the problem heart, to give the methodological orientation, to define the methods of solving. The lecture efficiency increases if a form of lecture enforcement is applied. Using the principle of resonant amplification of means and possibilities of the form, that is the principle of use of the regularities, hidden possibilities of the material, the process itself of the subject perception is being personalized. At that, the lecture form acquires the properties which become means of fixation of the lecture in the consciousness and ensure the possibility of recurrence to the mastered topic. For this purpose there is necessity to involve appropriate methodical forms guaranteeing better memorability, in particular, heuristic approaches activating mental processes of the audience with directing role of the lecturer. During a lecture, some directions for self-tuition and information retrieval are suggested, activating considerably the mental processes of the audience.

Knowledge of the physiology is basic for the student of medical colleges; this is confirmed by a strong interrelation between the theoretical and the clinical disciplines. Given that the physiology is an applied science, it should be adapted to requirements of the credit-transfer system of teaching at the medical schools of higher education. Aiming to increase the effectiveness of study of a discipline, the educational process should be improved with innovation methodologies and pedagogical devices, actual motivations and concretization of the practical importance of the subject for the students' future professional activity.

Keywords: Physiology, teaching, pedagogical methods.

Стаття надійшла 31. 03. 2015 р.